

Informacje podstawowe

Nazwa przedmiotu	Geografia, archeologia i historia zbawienia
Prowadzący	Anna Kuśmirek
Wydział	Wydział Teologiczny
Kierunek	Teologia ogólna
Poziom studiów	Jednolite studia magisterskie
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów	niestacjonarne
Moduł specjalnościowy	
Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki teologiczne
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026
Rok studiów	1
Semestr	2
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu (obowiązkowy, do wyboru)	obligatoryjne
Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się (symbole)	TMA_W06; TMA_W07; TMA_W13; TMA_U25; TMA_U28
Rodzaj zajęć (wybór z listy*)	wykład kierunkowy
Liczba godzin	15
Liczba ECTS	3
Wymagania wstępne	Ogólna znajomość Biblii oraz umiejętność czytania mapy.
Opis i cele przedmiotu Geografia, archeologia i historia zbawienia	Kurs ukazuje związek między geografią biblijną, odkryciami archeologicznymi i historią zbawienia w kontekście realiów historycznych Bliskiego Wschodu. Szczególna uwaga poświęcona jest ziemi Izraela, Mezopotamii, Egiptowi oraz światu grecko-rzymskiemu. Celem kursu jest zapoznanie studenta z geograficznym tłem Biblii i podstawowymi odkryciami archeologii biblijnej oraz ukazanie historii zbawienia jako procesu historyczno-teologicznego. Student potrafi łączyć tekst biblijny z jego kontekstem historycznym i materialnym oraz rozumie znaczenie archeologii dla interpretacji Biblii.

Treści programowe

Temat/blok zajęć:	Liczba godzin
-------------------	---------------

1. Geografia Ziemi Świętej i środowisko naturalne: - Wprowadzenie do geografii biblijnej. Nazwy Ziemi Świętej, położenie i granice. Ukształtowanie geologiczne regionu. Znaczenie geografii dla interpretacji Biblii. - Krainy geograficzne: Galilea, Samaria, Judea, Pustynia Negew, Dolina Jordanu. Charakterystyka regionów i ich znaczenie historyczno-biblijne. - Środowisko naturalne: Klimat, hydrografia (Jordan, Morze Martwe, Jezioro Galilejskie), flora i fauna.	3 godz
2. Archeologia biblijna i jej znaczenie - Wprowadzenie do archeologii biblijnej. Metody badań, źródła, etapy rozwoju archeologii Palestyny. - Najważniejsze odkrycia archeologiczne. Odkrycia XX wieku: Qumran, inskrypcje, stanowiska miejskie i świątynne. -Archeologia a Biblia. Znaczenie badań archeologicznych dla studiów nad Starym i Nowym Testamentem. Granice interpretacji archeologicznej.	3 godz.
3. Początki historii zbawienia. - Wprowadzenie do historii zbawienia. Pojęcie historii zbawienia. Chronologia wydarzeń zbawczych. - Abraham i patriarchowie. Historyczność postaci, wybór, obietnica i przymierze. - Mojżesz i Exodus. Powołanie Mojżesza, wyjście z Egiptu, przymierze synajskie i jego znaczenie teologiczne.	3 godz.
4. Historia Izraela i teologia przymierza - Monarchia Izraela. Przymierze z Dawidem. Świątynia Salomona i jej znaczenie religijne. - Kryzys i wygnanie. Królestwo północne i południowe. Niewola babilońska jako doświadczenie religijne i moralne. - Epoka hellenistyczna. Okres po wygnaniu, wpływy hellenizmu, powstanie machabejskie i rozwój judaizmu.	3 godz.
5. Wypełnienie historii zbawienia w Nowym Testamencie - Tło historyczno-religijne czasów Jezusa. Rządy Heroda Wielkiego. Administracja rzymskich prokuratorów. - Dane historyczne o Jezusie. Źródła pozabiblijne. Kontekst historyczny działalności Jezusa. - Kościół apostołski. Początki i rozwój Kościoła. Rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa w świecie rzymskim.	3 godz.
Łącznie godzin:	15

Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

Kategoria efektu (W, U, K)	<u>Kierunkowe</u> efekty uczenia się (co ogólnie <i>absolwent po tych studiach</i> będzie wiedział i umiał)	Opis <u>przedmiotowych</u> efektów uczenia się (wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt) (co konkretnie <i>student po tym przedmiocie</i> będzie wiedział i umiał)	Sposoby <u>weryfikacji</u> efektów uczenia się (np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy...)
TMA_W06	prezentuje pogłębioną wiedzę na temat religii monoteistycznych i ich instytucji religijnych i kulturalnych	Student prezentuje omawia i wyjaśnia zagadnienia z zakresu religii monoteistycznych oraz ich instytucji religijnych i kulturalnych, szczególnie w kontekście historii Izraela i wczesnego chrześcijaństwa.	- egzamin ustny - aktywność merytoryczna podczas zajęć
TMA_W07	wykazuje uporządkowaną, pogłębioną, prowadzącą do specjalizacji wiedzę z zakresu teologii biblijnej	Student charakteryzuje i interpretuje pogłębioną wiedzę z zakresu teologii biblijnej, ze szczególnym uwzględnieniem historii zbawienia, przymierza i rozwoju objawienia w kontekście historycznym.	egzamin ustny końcowy (syntetyczne ujęcie historii zbawienia)
TMA_W13	podaje przykłady powiązania treści teologicznych z innymi dziedzinami nauki; rozumie zasady ochrony własności intelektualnej	Student wskazuje i analizuje przykłady powiązań teologii z innymi dziedzinami nauki (geografia, archeologia, historia, filologia biblijna) oraz rozumie podstawowe zasady ochrony własności intelektualnej w pracy naukowej.	analiza przypadku podczas zajęć: interpretacja krótkiego materiału źródłowego (mapa, fotografia stanowiska archeologicznego, inskrypcja) i wskazanie jego

			znaczenia dla teologii biblijnej
TMA_U25	wyказuje umiejętności badawcze w zakresie nauk humanistycznych, społecznych i prawnych w powiązaniu z teologią	Student lokalizuje, analizuje i interpretuje podstawowe umiejętności badawcze w zakresie nauk humanistycznych, integrując metody historii, archeologii i teologii w analizie tekstu biblijnego i danych historycznych.	identyfikacja i lokalizacja kluczowych miejsc historii zbawienia (krajiny geograficzne, trasy patriarchów, Exodus, monarchia, miejsca związane z działalnością Jezusa i Kościoła apostolskiego)
TMA_U28	proponuje rozwiązania nietypowych problemów w sytuacjach profesjonalnych, integrując pogłębioną wiedzę teologiczną z wiedzą z innych dziedzin	Student analizuje i rozwiązuje problemy interpretacyjne, łącząc wiedzę teologiczną z danymi historycznymi, archeologicznymi i kulturowymi, szczególnie w odniesieniu do trudnych zagadnień historii biblijnej.	egzamin ustny: analiza problemowa i synteza wiedzy

Metody dydaktyczne

(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)

1	wykład problemowy z elementami prezentacji multimedialnej
2	analiza tekstów biblijnych w kontekście historycznym i geograficznym analiza materiałów archeologicznych (fotografie, plany, inskrypcje)
3	praca z mapą biblijną (lokalizacja miejsc, rekonstrukcja wydarzeń)

Opis nakładu pracy studenta w ECTS

Kontakt z prowadzącym	Aktywność	Liczba godzin	Razem liczba godzin / ECTS
bezpośredni	udział w zajęciach	15	23
	udział w zaliczeniach poza zajęciami	3	
	udział w konsultacjach	6	
praca własna	przygotowanie do zajęć (czytanie, praca pisemna, referat, ...)	21	48
	przygotowanie do zaliczenia (np. czytanie, prezentacja, projekt, ...)	27	

Kryteria oceny końcowej

(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)

Składowe oceny i ich waga

- Egzamin ustny końcowy — 60%
- Prezentacja / referat — 20%
- Zaliczenie mapy biblijnej — 10%
- Aktywność i przygotowanie do zajęć — 10%

Warunki zaliczenia:

- minimum 50% punktów łącznie
- pozytywna ocena z egzaminu ustnego
- zaliczenie mapy biblijnej

Skala ocen

- 90–100% — 5,0 bardzo dobry
- 80–89% — 4,5 dobry plus
- 70–79% — 4,0 dobry
- 60–69% — 3,5 dostateczny plus
- 50–59% — 3,0 dostateczny
- poniżej progu — 2,0 niedostateczny

Dopuszcza się jedną nieobecność nieusprawiedliwioną. Większa liczba nieobecności wymaga zaliczenia materiału w formie wskazanej przez prowadzącego. Nieobecność na egzaminie musi być usprawiedliwiona.

Literatura obowiązkowa

1	Szymik S, <i>Ziemia Przymierza. Geografia i archeologia biblijna w zarysie</i> , Lublin 2022.
2	Jankowski S, D. Sztuk, <i>Historia zbawienia</i> , Warszawa 2018.
3	Murphy O'Connor J, <i>Przewodnik po Ziemi Świętej</i> , Warszawa 2020.

Literatura uzupełniająca

1.	S. Jankowski, <i>.Geografia biblijna</i> , Warszawa 2007.
2	A. Linsenbarth A. (red.), <i>Atlas biblijny</i> , Warszawa - Pelplin 2018.
3.	Shanks H. (red.) <i>Starożytny Izrael. Od czasów Abrahama do zburzenia Jerozolimy przez Rzymian</i> , (wyd. 3.) Warszawa 2012.

* lista rodzajów zajęć

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☐ wykład kierunkowy
- ☐ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne
- ☐ seminarium dyplomowe
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)